

МАТЕРІАЛИ

**І науково-практичної
internet-конференції з
міжнародною участю
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ
ЯКОСТІ, МЕНЕДЖМЕНТУ І
ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ І
ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я»**

(19 травня 2023 р.)

*Міністерство охорони здоров'я України
Міністерство освіти і науки України
Національний фармацевтичний університет
Кафедра управління та забезпечення якості у
фармації*

МАТЕРІАЛИ

**І науково-практичної internet-конференції з міжнародною участю
«АКТУАЛЬНІ ПРОБЛЕМИ ЯКОСТІ, МЕНЕДЖМЕНТУ І
ЕКОНОМІКИ У ФАРМАЦІЇ І ОХОРОНІ ЗДОРОВ'Я»
(19 травня 2023 р.)**

MATERIALS

**of I scientific and practical internet-conference
with international participation
«ACTUAL PROBLEMS OF QUALITY, MANAGEMENT,
AND ECONOMY IN PHARMACY AND HEALTH CARE»
(19 May 2023)**

Харків

2023

УДК 330.101:615.1

Редакційна колегія:

Головний редактор:

проф. Крутських Т.В.

Члени редакційної колегії:

проф. Літвінова О.В, доц. Братішко Ю.С.

Реєстр з'їздів, конгресів, симпозіумів та науково-практичних конференцій: реєстраційне свідоцтво № 552 від 19.12.2022 р.

Актуальні проблеми якості, менеджменту і економіки у фармації і охороні здоров'я: матер. I міжнарод. наук.-практ. internet-конференції з міжнар. участю, Харків, 19 травня 2023 / ред. кол.: Т.В. Крутських, О.В. Літвінова, Ю.С. Братішко.– Харків : НФаУ, 2023. – 250 с.

Actual problems of quality, management, and economy in pharmacy and health care: materials of I scientific and practical internet-conference with international participation. May 19, 2023 / ed. board. : T.V. Krutskikh, O.V. Litvinova, Yu.S. Bratishko. Kharkiv : NUPh, 2023. – 250 p.

Збірник містить матеріали I науково-практичної конференції, які присвячені обговоренню наукових та практичних проблем управління якістю і менеджменту в фармації і охороні здоров'я; визначенню напрямів удосконалення господарської й інноваційної діяльності підприємств (організацій, закладів) у ринковій економіці, підготовки сучасних кадрів із залученням вчених, фахівців-практиків, викладачів навчальних закладів та дослідників, докторантів, аспірантів, підприємців з України та зарубіжжя.

Матеріали подаються мовою оригіналу

За достовірність матеріалів відповідальність несуть автори

Чоудрі Саван, Нікітіна О.О.

Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ

Регулювання безрецептурного відпуску лікарських засобів в Україні

nikitinap1046@gmail.com

Вступ. Сучасний стан фармацевтичного ринку України значною мірою визначається наслідками повномасштабного вторгнення, що обумовлює процес переходу від звичайного забезпечення населення лікарськими засобами (ЛЗ) до розширеної фармацевтичної допомоги. Сучасні споживачі аптек відвідують заклад не тільки з причин захворювання, але й з метою реабілітації, волонтерства, підтримки здоров'я та профілактики. Фармацевтична практика потребує вдосконалення, зокрема у питаннях безрецептурного відпуску ЛЗ, змінюються роль та функції фармацевтичного фахівця, а також виникає потреба у підвищенні інформованості та обізнаності споживачів лікарських препаратів.

Метою дослідження було дослідити сучасні реалії організації безрецептурного відпуску лікарських засобів в Україні.

Матеріали та методи. Об'єктами дослідження стали: безрецептурний відпуск ЛЗ в Україні; статистичні дані стосовно рівня забезпечення населення ЛЗ; роздрібні обсяги продажу ліків за підсумками 2022 року; нормативно-правова база. Були використані методи інформаційного та бібліографічного пошуку, системного підходу, методи аналізу та узагальнення.

Результати та їх обговорення. Доступність, достовірність та актуальність фармацевтичної інформації, забезпечення населення якісними препаратами та виробами медичного призначення, питання призначення та раціонального використання ліків є важливими складовими сучасної фармацевтичної практики. У рамках пріоритетних напрямків розвитку фармацевтичного сектору зазначаються завдання щодо вдосконалення фармацевтичної допомоги, зокрема підвищення рівня організації безрецептурного відпуску лікарських засобів як основи відповідального самолікування, активного впровадження в практику аптечних закладів

фармацевтичної опіки, підвищення стандартів обслуговування населення, удосконалення послуг на основі належної аптечної практики, створення єдиного інформаційного поля фармацевтичного сектору, який включатиме заходи підвищення інформованості та обізнаності споживачів лікарських засобів з метою підвищення безпеки застосування препаратів. В умовах руйнування інфраструктури, міграції населення та значного скорочення економіки протягом 2022 р. загальні обсяги споживання ЛЗ в Україні скоротилися у гривневому вираженні на 13% до показника 127000 млн грн, що відповідає зниженню на 22% у натуральному вираженні. Падіння відбулося переважно за рахунок скорочення фізичного споживання та перерозподілу на користь більш дешевих пропозицій у аптечному кошику. В структурі продажів спостерігається незначний зсув у бік продажів товарів вітчизняного виробництва у порівнянні з минулим роком. Забезпечення населення препаратами за участю держави було незначним і склало лише 13% [1]. Незмінними залишилися пріоритети з питань медичної допомоги та нові підходи до фармаконагляду. Розробляються законодавчі ініціативи, спрямовані на виконання євроінтеграції України. До них відносяться законопроекти «Про медичні вироби» та «Про регулювання обігу спеціальних харчових продуктів, біологічно активних добавок та інших харчових добавок». В процесі реалізації знаходяться впровадження електронних рецептів на ЛЗ, 2D-кодування препаратів, електронна роздрібна торгівля. Дискутується питання продажу окремих безрецептурних ліків поза аптечними закладами, на заправках, чи в супермаркетах. Продовжилося, розпочате з грудня 2021 року Державною службою України з ЛЗ та контролю за наркотиками, ліцензування суб'єктів господарювання, що займаються електронною роздрібною торгівлею ліками. Від загальної кількості аптек тільки 2,5% отримало відповідну ліцензію. У фармацевтичному ритейлі за підсумками 2021 року обсяг e-commerce склав лише 6% від загального ринку, що становить 7,62 млрд грн. [3]. Поширення мережевої торгівлі ЛЗ на території України сприяє поглинанню великими аптечними мережами слабших конкурентів, що дає можливість впливати на

ринкову пропозицію ЛЗ, тим самим обмежуючи вибір споживача ліками, дохідність від реалізації яких найбільша. З метою недопущення монополій було зареєстровано законопроекти, у яких запропоновано встановити обмеження, зокрема, на мінімальну відстань між аптечними точками, кількість аптек на одного власника, професійні вимоги до власників аптек тощо. Сьогодні в Україні на сільську місцевість припадає 26 % аптечних закладів [1], що робить лікарські препарати обмежено доступними для місцевого населення. З огляду на це виникає питання врегулювання на державному рівні можливостей виїзної торгівлі ліками у важкодоступних районах. На територіях, які включені Міністерством з питань реінтеграції тимчасово окупованих територій України до переліку таких, де ведуться активні бойові дії, та переліку територій України, які тимчасово окуповані російською федерацією *відпуск рецептурних ліків може здійснюватися без рецепта* [4]. Введення додаткових фармацевтичних послуг у рамках концепції відповідального самолікування та фармацевтичної опіки піднімається на рівень профільного парламентського Комітету.

Висновки. Таким чином, не зважаючи на складні обставини, фармацевтичний сектор України продовжує рух уперед. Прогнозується його зростання. Навіть за песимістичними прогнозами очікується пожвавлення та зростання ринку не менше, ніж на 7%. Оскільки безрецептурні препарати складають значну групу ЛЗ [2], саме за їх рахунок може відбутися збільшення внутрішнього попиту.

Список літератури:

1. Кірсанов Д. Аптечний продаж за підсумками I кв. 2023 р. *Аптека*. 2023. №16 (1387). URL: <https://www.apteka.ua/article/656982> (дата звернення: 24.04.2023).
2. Організація фармацевтичного забезпечення населення: навчал. посіб. / за ред. А. С. Немченко. Харків: Національний фармацевтичний університет, 2013. 552 с.
3. Фармапогляд–2023. Часи змінюються і ми разом з ними. *Аптека*. 2023. № 7 (1378). URL: <https://www.apteka.ua/article/658875> (дата звернення: 24.04.2023).
4. Постанова КМУ від 17 березня 2023 р. № 236 https://www.dls.gov.ua/for_subject/постанова-кму-від-17-березня-2023-р-№-236-яка-на/